

Ny lov om åndsverk

DEBATT

Av Kristian Berg Tomren, adv. i Advokatfirmaet Thallaug ANS

■ Forslag til ny åndsverklov ble sendt på høring 17. mars 2016. Lovforslaget inneholder flere nye og interessante bestemmelser.

Det legges opp til en utvidet beskyttelse av skapende og utøvende kunstners interesser, samtidig som filmstrømming fra piratsider kan lede til straff og erstatningsansvar.

■ Dagens åndsverklov ble opprinnelig vedtatt i 1961. Året hvor Kjetil Bang-Hansen debuterte i Fjernsynsteateret, Berlinmuren ble bygget og ord som «cheeseburger» og «lørdagsfri» dukket opp på språk-

rådets nyordliste.

Både åndsverkloven og samfunnet har endret seg siden sekstitallet. Endringene har resultert i et behov for lovteknisk opprydning og tilpasning av regelverket.

Kulturdepartementet har gjennom lovforslaget forsøkt å tilfredsstillende nevnte behov.

■ Solberg-regjeringen har et uttalt mål om at skapende og utøvende kunstnere i større grad skal kunne leve av sin virksomhet, og at det legges til rette for investeringer i kreativt innhold.

Sikring av kunstnernes interesser og rettigheter er derfor gjort til et prioritert formål ved utarbeidelsen av lovforslaget.

Hensynet til rettighetshaverne må imidlertid balanseres mot brukernes og samfunnets interesse i å ha tilgang til åndsverk.

Dette er den sentrale interesseavveiningen og et vesentlig suksesskriterium ved utforming av det nye regelverket.

■ Lovforslaget bygger på en forutsetning om at kunstnerne som regel vil være den svakere part i kontraktsforhandlinger.

For å verne disse rettsstillingen foreslås det blant annet

- ufravelige regler om at kunstneren vil ha krav på «rimelig vederlag» ved overdragelse av rettigheter til bruk i næringsvirksomhet,

- at uklare overdragelsesavtaler skal tolkes i kunstnerens favør og

- at kunstneren kan si opp avtalen dersom overdratte rettigheter ikke blir benyttet innen et nærmere angitt tidsrom.

■ Forslaget legger videre opp til at den enkelte nettbruker fortsatt, som hovedregel, ansvarsfritt kan strømme film via internett, selv om det skulle vise seg at materialet var ulovlig publisert.

Men fra denne hovedregelen foreslås det nå et viktig unntak. Brukere som oppsøker ulovlige tilbud og ser filmer gratis, selv om de vet at filmene ulovlig er gjort tilgjengelig på internett, risikerer

både straff og erstatningsansvar.

Bestemmelsen er ikke ment å ramme vanlig nettsurfing, men tilfeller hvor det er åpenbart at verkene som brukes er ulovlig tilgjengelig. Typisk ved bruk av kjente piratsider og ev. andre strømmetjenester som får brukers alarmklokker til å ringe.

■ En tilbakevendende problemstilling er om det uten videre er lov til å vise film i skolen. Typisk innenfor den ordinære klasseromsundervisningen.

Lovforslaget legger opp til at visning av film i klasseromsundervisning kan gjennomføres vederlagsfritt og uten nærmere tillatelse.

Begrunnelsen for regelen er at fremføringen, etter departementets oppfatning, skjer innenfor det private området på samme måte som visning av film innenfor familie- og vennekretsen.

Historien tilsier at rettighetshaverne ikke nødvendigvis er enige at dette er en god regel. Det kan således ligge til rette for interessante

høringsuttalelser og etterfølgende tautrekking.

■ Det nevnes avslutningsvis at dagens regler om opphavsrett og formuesforholdet mellom ektefeller foreslås opprettholdt uten endringer.

Dette innebærer at en gift kunstner alltid vil beholde enerådigheten over sin opphavsrett, uten hensyn hvilken formuesordning som måtte gjelde mellom ektefellene.

Videre foreslås det en lovfesting av prinsippet om at opphavsrett til verk skapt i ansettelsesforhold automatisk overføres til arbeidsgiver – med mindre noe annet er avtalt på forhånd.

■ Den nye åndsverkloven ventes å inneholde viktige rammebetingelser for vårt kunst- og kulturliv, og på denne bakgrunn bli en meget sentral kulturlov.

Berørte og interesserte bør derfor engasjere seg i høringen. Høringsfristen er 8. august 2016.